

Christophe Dolbeau

Hrvatska 1945: obezglavljeni narod (Komunistički aristoid nad Hrvatima)

Posebno okrutan rat s kojim se suočila Nezavisna Država Hrvatska između 1941. i 1945. završen je u svibnju 1945. sramotnim masakrom u Bleiburgu. (1). Masovna ubojstva civila i vojnika, marševi smrti, koncentracijski logori (2), mučenja i pljačke, sve je stavljeno u pogon kako bi se zgazio hrvatski narod i kako bi se on trajno mogao terorizirati. Budući da su vojno pobijedili (3), komunisti nastoje uništiti hrvatski nacionalizam. U tom cilju moraju brisati ljude koji bi mogli uzeti oružje protiv njih, ali također oni moraju eliminirati „društveno opasne elemente“, t.j. građanstvo i njenu intelektualnu i „reakcionarnu“ elitu.

Za Tita i njegove ljude, obnavljanje Jugoslavije i konačno instaliranje marksizma-lenjinizma, podrazumijevalo je uništenje svih onih koji bi se jednog dana mogli usprotiviti njihovim planovima (4). Čistka dakle odgovara potrebi: u ime jednog olakog antifašističkog alibija čistka je jasno imala za namjeru da se odsječe glava protivniku. Štoviše, u većini slučajeva, ne kažnjavaju se stvarne greške ili zločini, nego se izmišljaju sve vrste navodnih zločina da bi se tako moglo maknuti onog tko smeta. Tako se optužuje svaki drugi puta Hrvate za izdaju, premda nikada nitko nije (demokratski) pitao hrvatski narod da li on želi pripadati Jugoslaviji, niti da toj državi bude vjeran. Paralelno s tim, potrebno je oštro kazniti one koji su vjerno branili svoju domovinu Hrvatska. Novi zakoni omogućuju da se prevlada uobičajena sudska sporost. Ako se na jednostavan način ne ubija u nekoj šumi, tada se izvodi pred prijeke sudove, a koji su u tolikoj mjeri ekspeditivni u mjeri koliko je optuženicima uskraćena obrana i u mjeri kada su prisiljeni da se izjasne krivima...

Ta divovska čistka, koja je proizišla iz revolucionarne, nelegalne i nelegitimne vlasti, ne samo da je bila travestija pravde, nego i prava monstruoznost. U biti, likvidira se na tisuće nevinih ljudi, samo zato što su Hrvati, ili zato što ih se smatra ideološki neprihvatljivim i politički nepoćudnim. Na taj zaslijepljeni i masivni democid (5) koji je utjelovljen u Bleiburgu i u marševima smrti, nadovezuje se još perverziji zločin, zločin kojeg profesor Nathaniel Weyl zove aristocid, a koji se sastoji u namjernom lišavanju nacije od intelektualnog, duhovnog, tehničkog i kulturnog potencijala ["Koristim ovaj termin (aristocid)", piše taj američki znanstvenik", da bih podsjetio na istrebljenje onih koje Thomas Jefferson zove "prirodna aristokracija ljudi" -- aristokracija koja se temelji na 'vrlini i talentu' i koja predstavlja 'najdragocjenije dobro prirode za školovanje, odgoj i vlast u nekom društvu'. Jefferson je smatrao da je očuvanje te elite od najveće važnosti "] - (6). U tom smislu nova vlast imala je četiri glavne mete; vojne vođe, političke vođe, kler i intelektualce.

Delenda est Croatia

Na vojnom planu i suprotno svim tradicijama civilizirane Europe, jugoslavenski komunisti počinju fizičkom eliminacijom zatvorenika, osobito kada je riječ o časnicima. Za većinu višeg osoblja Hrvatskih Oružanih Snaga, ne dolaze u obzir logori namijenjeni za zarobljenike njihovog ranga, kao što je to običaj svugdje na svijetu (i kao što je to činio i Treći Reich). Za njih su to jezive tamnice, nasilje i zlostavljanja, skraćeni postupci, a pri kraju, vješala ili stup za streljanje. Ne postoje olakotne okolnosti, niti otkupljenje, a niti je predviđena bilo kakva rehabilitacija. Gotovo 36 generala (7) je "službeno" likvidirano, dočim dvadesetak njih nestaje u nejasnim okolnostima. Pukovnici, komandanti, kapetani, poručnici, čak i pitomci – drugim riječima, ljudi na višoj kulturnoj razini od prosjeka – postaju predmetom izuzetno teškog tretmana, a koji je često i poguban. Na taj način, nekoliko generacija jakih i obrazovanih

ljudi jednostavno se briše sa zemlje. Njihov dinamizam, hrabrost i sposobnost uvelike će nedostajati.

Prema nekomunističkim političarima metode likvidacija također su radikalne. Bivši ministri i državni tajnici Nezavisne Države Hrvatska, barem one koje Anglosaksonci žele izručiti (8), vrlo brzo su osuđeni na smrt i pogubljeni (9). Jugoslavenski "sudovi" ne postavljaju stupanj odgovornosti i primjenjuju samo jednu kaznu. U tom masakru nestaju brojniiskusni i kultivirani ljudi, neki sa briljantom reputacijom (kao što su mladi dr. Julije Makanec, dr. Mehmed Alajbegović i dr. Vladimir Košak), a od kojih mnogi -- a to se treba naglasiti -- nemaju ništa sebi za predbaciti. Njihova čast se gazi, tako da nacija više neće nikada moći koristiti njihovo znanje. (Napomenimo, za usporedbu, da je u Francuskoj, većina ministara maršala Philippea Pétaina vrlo brzo amnestirana i oslobođena kazne). Iste osude pogađaju visoku državnu službu: 80% gradonačelnika, župana i direktora glavnih državnih službi je ubijeno, tako da je zemlja lišena, ex abrupto svih vještina i profesionalne predanosti.

Ti ljudi bit će u kratkom roku zamijenjeni partizanskim nezalicama gdje će se na dugi rok udomiti neznanje. Premda se s njima manje divljački postupa (još su mnogi od njih iza rešetaka, poput Augusta Košutića i Ivana Bernardića), na vođe Seljačke stranke gleda se kao na opasne suparnike, koji su isključeni sa političke scene. Politički format stranke, koja je najvažniji u zemlji, je ukinut, baš kao i deseci zadruga, socijalnih, kulturnih, sindikalnih i profesionalno udruge, koje ovise o njoj. Odsječeni od svojih putokaza, tradicionalni seljački svijet je sada zreo za nacionalizaciju svoje zemlje i za razorne "zadruge" koje im nameće svemoguća titoistička birokracija.

Smrt "praznovjerju"

U svojstvu dobrih marksista, uvjereni da je religija praznovjerje i "opijum za narod", novi jugoslavenski rukovodioci pokazuju prema Crkvi gotovo morbidni bijes. Dvojica čelnika Hrvatske pravoslavne crkve, mitropolit Germogen i eparh Spiridon Mifka osuđeni su na smrt. Prvi, u dobi od 84 godina -- možda zato što je nekoć bio glavni svećenik vojske „bijeles Rusije“ na Donu. Sa protestantske strane, biskup Filip Popp također je ubijen. Budući da je bio blizak podunavskim Nijemcima bio je smetnja. Glede muslimana, čistka nije ništa manje slabija. Zagrebački muftija, Ismet Muftić, javno je obješen ispred džamije (10) u gradu, dok u selima Bosne i Hercegovine, brojni imami i hafizi prolaze kroz istu tragičnu sudbinu. No veliki neprijatelj komunista, bez dvojbe je Katolička crkva na koju se režim izuzetno okomio (11). Tijekom rata, katolički kler je već bio predmetom mržnje, koliko od pravoslavnih četnika toliko i od strane ateističkih partizana. Deseci svećenika su ubijeni, često pod užasnim uvjetima kao na primjer vlč. Juraj Gospodnetić i vlč. Pavao Gvozdanić – oboje njih nabijeni na kolac i pečeni na vatri, ili pak vlč. Josip Brajnović i vlč. Jakov Barišić kojima je koža oderana (12). Nakon „Oslobođenja“, borba uništenja se nastavlja. Budući da su označeni kao "neprijatelji naroda" i „agenti inozemnih reakcionara“, stotine redovnika biva zatvarano i likvidirano (13). Crkvena imovina je konfiscirana, a vjerski tisak zabranjen. Učenici recitiraju „Nema Boga“, dočim sa svoje strane akademik Marko Konstenčić ponosno izjavljuje da je "Bog je mrtav" (14). Unutar te antiklerikalne oluje, visoka crkvena hijerarhija ne može izbjeći progone; dva biskupa Mons. Josip M. Carević i Mons. Janko Šimrak umiru od ruku svojih progonitelja. Dvojica drugih Mons. Ivan Šarić i Mons. Josip Garić bježe u inozemstvo. Zagrebački nadbiskup Mons. Stepinac osuđen je na 16 godina prisilnog rada, a mostarski biskup Mons. Petar Čule na 11 godina zatvora. Ostali prelati (Mons. Frane Franić, Lajčo Budanović, Josip Srebrnić, Ćiril Banić, Josip Pavlišić, Dragutin Ćelik, Josip Lach), izloženi su stalnim službenim šikanacijama (15). Komunistički režim, bilo odredbama, bilo svojim autoritetom sakriva nijekanje pravde i zločina, želeći time ukinuti religiju i uništiti

duhovnu baštinu hrvatskog naroda. Taj totalitarni pristup već je odbojan sam po sebi. On nije samo agresija na savjest, nego i sudjelovanje u aristocidu kojeg smo prije spomenuli, budući da on lišava, a ponekad i trajno, zemlju od mnogih talenata i mnogo inteligencije. Među svećenicima koji su žrtvovani na oltaru militantnog ateizma mnogo ima ljudi čiji je doprinos važan i nezamjenjiv za nacionalnu kulturu (16).

Kulturni teror

Četvrta grupa ljudi postala je prava „briga“ likvidatora, a to su intelektualci. Da bi se dobila neka ideja što komunistički tvrdolinijaši misle o toj kategoriji građana, dovoljno se prisjetiti što je o njima govorio Lenjin. Na pitanje Maksima Gorkog, koji ga je tražio 1919. , da se pokaže milostivijem prema nekolicini znanstvenika, Vladimir Uljanov je oštro odgovorio: "ti kukavni intelektualci, lakeji kapitalizma (...) sebe smatraju da su mozak naroda ", ali "u stvarnosti to nije mozak, već sranje" (17). Na takvim pretpostavkama, jasno je da Hrvati, koji nisu napravili pravi izbor mogu očekivati najgore. Od 18. svibnja 1944, pjesnik Vladimir Nazor (odnedavno marksista) - (18) najavio je da svi oni koji su surađivali s neprijateljem i činili propagandu putem riječi, geste ili pisma, pogotovu u umjetnosti i književnosti, moraju biti označeni kao neprijatelji naroda i kažnjeni smrću, a u nekim iznimnim slučajevima i robijom (19). Ta izjava barem ima za zaslugu da je jasna, što francuski konzul u Zagrebu, André Gaillard, uskoro naziva stanjem "crvenog terora" (20)...

Ciljevi „čistka“ AVNOJA-a vrlo se brzo provode i njihovi učinci su zastrašujući. Na Bleiburgu, kao i u svim dijelovima Hrvatske, lov na nepodobne intelektualaca je otvoren. U tom metežu nestaju pisci Mile Budak, Ivan Softa, Jerko Skračić, Mustafa Busuladžić, Vladimir Jurčić, Gabrijel Cvitan, Marijan Matijašević, Albert Haller i Zdenka Smrekar, kao i pjesnici Branko Klarić, Vinko Kos, Stanko Vitković i Ismet Žunić. Oni koji su izbjegli smrt dobivaju dugogodišnje zatvorske kazne, poput Zvonimira Remeta (doživotna kazna), Petra Grgeca (7 godina), Edhema Mulabdića, Alije Nametka (15 godina) ili Envera Čolakovića. Zahvaljujući relativnoj blagosti, neki bolje prolaze, kao pjesnici Tin Ujević, Abdurezak Bjelevac, ili pak povjesničar Rudolf Horvat, kojima je zabranjeno objavljivati. Novinari pak, budući da su smatraju posebno štetnim, doživljavaju pravi masakr. Ubijeni su: Josip Belošević, Franjo Bubanić, Boris Berković, Josip Baljkas, Mijo Bzik, Stjepan Frauenheim, Mijo Hans, Antun Jedvaj, Vjekoslav Kirin, Milivoj Magdić, Ivan Maronić, Tias Mortigjija, Vilim Peroš, Đuro Teufel, Danijel Uvanović i Vladimir Židovec. Njihove kolege, kao Stanislav Polonijo, nestaju u Bleiburgu ili su osuđeni. Na duge zatvorske kazne osuđeni su Mladen Bošnjak, Krešimir Devčić, Milivoj Kern-Mačković, Antun Šenda, Savić Marković Štedimlija, vlč. Čedomil Čekada i Theodor Uzorinac (21).

Represija pogađa u velikoj mjeri. Daleko da su novinar i pisci jedini koji prolaze kroz sito i rešetno Anketne komisije za utvrđivanje zločina kulturnom suradnjom s neprijateljem. "Veliki strah", po riječima Bogdana Radice (22), vlada u Hrvatskoj, u kojoj je tisuće građana prisiljeno odgovarati na inkvizicijske upitnike (famozni Upitni arak). Umjetnici, znanstvenici, suci, liječnici, osoblje bolnica, članovi znanstvenih i sportskih institucija, svi su na meti, a za one koji ne udovoljavaju novim pravilima, kazna je trenutačna. Među brojem onih koji su teško "kažnjeni," navedimo arhitekta Lovru Celio Cegu, diplomata Zvonka Cihlara, bankara Emila Dintera, pomorskog inženjera Đuru Stipetića ili liječnike Šimu Cvitanovića i Ljudevita Juraka (23) – od kojih su svi ubijeni.

Za glazbenike kazne su lakše: skladatelj (franjevac) Kamilo Kob dobiva 6 godina zatvora, a njegov kolega Zlatko Grgošević šest mjeseci prisilnog rada, dočim slavni maestro Lovro Matačić provodi 10 mjeseci iza žice, dočim je njegov kolega Rado degl'Ivellio otjeran iz Narodnog kazališta. Slikar (i svećenik), Marko Čosić osuđen je na 10 godina zatvora, a kipar

Rudolf Švagel-Lesica na 5 godina. Sretniji su slikari Oto Antonini, Ljubo Babić i Rudolf Marčić, kojima je jednostavno zabranjeno izlagati. Čistka koju je započela politička policija veoma je sustavna, tako da različiti ljudi, koji često nimalo ispolitizirani, dolaze u zatvor, kao na primjer pjevač Viki Glovacki, fotograf Ljudevit Kowalsky, geograf Oto Oppitz, financijer Branko Pliverić ili orijentalist Hazim Šabanović.

Ta čistka jedne neviđene brutalnosti uzrokuje duboku traumu u hrvatskom društvu, tim više jer nju prati masivno i trajno iseljavanje onih koji su se uspjeli provući kroz mrežu.

Spomenimo kako komunisti, da bi dovršili posao akulturacije, nastavljaju u isto vrijeme sa čišćenjem knjižnica, bilo javnih bilo privatnih, kako bi se izbacili sve "loše" reference. Tako se napadaju djela "ustaša" (uključujući i izdanja Racinea, Hugoa ili Dostojevskog čiji je jedina „mana“ što se služe službenom ortografijom NDH-a) kao i „neprijateljske knjige“, t.j. sve one koji su pisane na talijanskom ili na njemačkom jeziku. Bacaju se tekstovi Nietzschea, Kanta i Dantea, kao i prijevodi Eshila, Homera, Sofokla, Euripida i Tacita (24). Šef agitpropa, Milovan Đilas (budući miljenik liberala sa Saint-Germain-dès-Près) (intelektualni kvart u Parizu gdje se skupljaju ljevičari, o.a.) predlaže u siječnju 1947. da se bace knjige Roalda Amundsena kao i djela Bernarda Shawa i Gustavea Flauberta (25). Za one koji se žele kultivirati ostaju u svakom slučaju djela Marxa, Lenjina i Dietzgena ili novih misaonih šefova poput Đilasa, Kardelja i "Čiče" Janka (Moše Pijadea) ...

Nakon ovog kratke i zastrašujuće panorame, čini se možde, i to bez pretjerivanja, da se komunističke čistke u Hrvatskoj mogu nazvati kao aristocid. Okrutni i lud "lov na vještice", nikada nije imalo za cilj kazniti neke "fašističke zločince" (nije ih ni bilo), nego smaknuti navodnu neprijateljsku inteligenciju i tako lišiti Hrvatsku njenih mogućnosti, no isto tako isprazniti kuću i dati mjesta za novi režim. Nažalost ta je operacija savršeno ispunila svoj cilj, tako da će Hrvatskoj trebati više od 25 godina da si izgradi novu elitu vrijednog tog imena, a nakon toga još 20 godina da konačno izađe iz jugokomunističke noćne more.

(Preveo: Dr. Tomislav Sunić)

C. Dolbeau je francuski književnik, autor nekoliko knjiga o Hrvatskoj i suradnik *Ecrits de Paris* i *Rivarol*. Nedavno mu je izašla knjiga, *La guerre d'Espagne* (2010).

Bilješke:

(1) Vidi C. Dolbeau, « Bleiburg, démodicide yougoslave », in *Tabou*, vol. 17, Akribieia, Saint-Genis-Laval, 2010, 7-26.

(2) Glede logora, britanski svjedok Frank Waddams (koji je boravio u Jugoslavija na kraju rata) rekao da je "glad, prenatrpanost, brutalnost i smrtnosti puno gora od Dachaua ili Buchenwalda,,. Vidi N. Beloff, *Tito's flawed legacy*, London, Victor Gollancz, 1985, str 134.

(3) Zahvaljujući masovnoj savezničkoj pomoći, kao što pokazuje primjer operacije "Audrey" - vidi Louis Huot, *Guns for Tito*, New York, L. B. Fischer, 1945 i Kirk Ford Jr, *OSS and the Yugoslav Resistance, 1943-1945*, College Station, TAMU Press, 2000.

(4) "Nakon osnivanja države, sljedeći cilj je bio natjerati narod da prihvati sto posto Komunističku partiju i njen ideološki monopol, što je i ostvareno; prvo putem progona i putem kompromitiranja protivnika na različite načine, a nakon toga iskorjenjivanjem svakog nepoćudnog razmišljanja, tj. mišljenja koje čak i minimalno odskače iz perspektive Centralnog Komiteta Komunističke Partije ", Vidi D. Vukelić, « Censorship in Yugoslavia between 1945 and 1952 – Halfway between Stalin and West », *Forum de Faenza, IECOB*, 27-29. rujna 2010, str. 6.

(5) Vid R. J. Rummel, *Death by Government*, glava 2 (Definition of Democide), New Brunswick, Transaction Publishers, 1994.

- (6) Vidi N. Weyl, « Envy and Aristocide », u *The Eugenics Bulletin*, zima 1984. Vidi također T. Sunić, « Sociobiologija Bleiburga », *Hrvatski List*, 3 ožujka, 2009. (Isto u *The Occidental Observer*, 15 ožujka, 2009, pod naslovom « Dysgenics of a Communist Killing Field: the Croatian Bleiburg » <<http://www.theoccidentalobserver.net/2009/03/sunic-bleiburg/>> <http://www.theoccidentalobserver.net/2009/03/sunic-bleiburg/>. Također T. Sunić u *Deutsche Stimme*, „Bleiburg und die Folgen“, 28.05.2009., <<http://www.deutsche-stimme.de/ds/?p=1553>> <http://www.deutsche-stimme.de/ds/?p=1553>).
- (7) Junuz Ajanović, Edgar Angeli, Oton Čuš, Franjo Dolački, Stjepan Dollezil, Julije Fritz, Mirko Gregorić, Đuro Grujić (Gruić), August Gustović, Muharem Hromić, Vladimir Kren, Slavko Kvaternik, Vladimir Laxa, Rudolf Lukanc, Bogdan Majetić, Ivan Markulj, Vladimir Metikoš, Josip Metzger, Stjepan Mifek, Ante Moškov, Antun Nardelli, Miroslav Navratil, Franjo Nikolić, Ivan Perčević, Makso Petanjek, Viktor Prebeg, Antun Prohaska, Adolf Sabljak, Tomislav Sertić, Vjekoslav Servatzy, Slavko Skolibar, Nikola Steinfl, Josip Šolc, Slavko Štancer, Ivan Tomašević, Mirko Vučković.
- (8) Vidi Jere Jareb, « Sudbina posljednje hrvatske državne vlade i hrvatskih ministara iz drugog svjetskog rata », u *Hrvatska Revija*, br 2 (110), lipanj 1978, str. 218-224.
- 9) Takav je slučaj sa Mehmed Alajbegovićem, Mile Budakom, Pavlom Cankijem, Vladimirom Košakom, Osmanom Kulenovićem, Živanom Kuveždićem, Slavkom Kvaternikom, Julijom Makancem, Nikolom Mandićem, Miroslavom Navratilom, Mirkom Pukom et Nikolom Steinflom.
- (10) Zgrada će biti zatvorena, a minareti porušeni 1948.g.
- (11) Glede spora Katoličke crkve i komunističke države Jugoslavije, vidi članak B. Jandrića [« Croatian totalitarian communist government's press in the preparation of the staged trial against the archbishop of Zagreb Alojzije Stepinac (1946) », u *Review of Croatian History*, vol. I, br. 1 (prosinac 2005)] et knjigu M. Akmadže (Katolička crkva u Hrvatskoj i komunistički režim 1945.-1966., Rijeka, Otokar Keršovani, 2004).
- (12) Vidi Ante Čuvalo, « Croatian Catholic Priests, Theology Students and Religious Brothers killed by Communists and Serbian Chetniks in the Former Yugoslavia during and after World War II » na <http://www.cuvalo.net/?p=46>
- (13) U pastoralnom pismu kojeg potpisuju hrvatski biskupi, 20. rujna 1945., spominje se 243 ubijenih svećenika, 169 zatočenih i 89 nestalih. U rujnu 1952, još jedan biskupski dokument govori o 371 poginulih svećenika, 96 nestalih, 200 u zatvoru i 500 izbjeglih. Vidi. Th. Dragoun, *Le dossier du cardinal Stepinac*, Paris, NEL, 1958. Vidi također I. Omrčanin, *Martyrologe croate. Prêtres et religieux assassinés en haine de la foi de 1940 à 1951*, Paris, NEL, 1962.
- (14) Th Dragoun, op. cit. str 239.
- (15) Isto, str 67, 213, 219, 248-254.
- (16) Za spomenuti je filozofa Bonaventura Radonića, povjesničar Kerubina Šegvića, skladatelj Petru Pericu, sociologa Dominika Barača, bizantologa Ivu Guberinu, uglednog pisca i poliglota Frana Biničkog i biologa Marijana Blažića – svi ubijeni,
- (17) Vidi *Le livre noir du communisme*, od S. Courtois, Paris, R. Laffont, 1998, str. 864.
- (18) Prije rata, Vladimir Nazor (1876-1949) podržavao je srpskog rojalistu Bogoljuba Jevtića, a zatim Hrvatsku seljačku stranku V. Mačeka, a u prosincu 1941. Ante Pavelić ga imenuje članom HAZU-a.
- (19) Vidi. D. Vukelić, op. cit, str 1.
- (20) Vidi G. Troude, *Yugoslavie, un pari impossible ? : la question nationale de 1944 à 1960*, Paris, L'Harmattan, 1998, str. 69.
- (21) Od 332 nosioca novinarskih iskaznica samo 27 će biti dopušteno da rade u svojoj struci. Za sveobuhvatnu studiju represije protiv novinarske zajednice, vidi J. Grbelja, *Uništeni*

naraštaj: tragične sudbine novinara NDH, Zagreb, Regoč, 2000, kao i članak D. Vukelića, naveden u noti 4.

(22) Vidi Bogdan Radica, « Veliki strah : Zagreb 1945 », u Hrvatska Revija, vol. 4 (20), 1955.

(23) Kao renomirani međunarodni stručnjak, u srpnju 1943., bio je član Odbor za istraživanje komunističkog masakra u Vinici, Ukrajina.

(24) Vidi D. Vukelić, op. cit., str. 21, 23/24.

(25) U popisu autora koji su također zabranjeni nalazi se Maurice Dekobra, Gaston Leroux (za knjigu Chéri Bibi) i Henri Massis (istina je da je taj zagovarao stvaranje "stranke inteligencije" - ideja koja nije bio jako popularna u Jugoslaviji 1945.).